

V Międzynarodowa Konferencja

„Ochrona i rekultywacja dorzecza Odry - węgiel brunatny surowcem Nadodrza”

W dniach 10-11 czerwca 2010r. w Łagowie Lubuskim odbyła się V Międzynarodowa Konferencja pt. „Ochrona i Rekultywacja Dorzecza Odry - węgiel brunatny surowcem Nadodrza”, zorganizowana przez Instytut Inżynierii Środowiska Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Podobnie do poprzednich, obecna edycja Konferencji miała na celu kompleksowe wykorzystanie bogactw naturalnych regionu i ochronę środowiska naturalnego. Tym razem uczestnicy Konferencji skupili się na węglu brunatnym, jako strategicznym surowcu dla rozwoju regionu, a tematami wiodącym były: eksploatacja węgla brunatnego, rekultywacja terenów zdegradowanych, ochrona zasobów naturalnych, gospodarka wodna i leśna oraz zrównoważony rozwój dorzecza.

Referaty i dyskusje panelowe dotyczyły wielu zagadnień związanych z zagospodarowaniem złóż węgla brunatnego, a głównie: eksploatacji, stanu i jakości zasobów, perspektyw wydobycia węgla brunatnego oraz ekologicznych aspektów gospodarki surowcowej.

Piątą konferencję z cyklu "Ochrona i Rekultywacja Dorzecza Odry" rozpoczęła minuta ciszy ku pamięci Przewodniczącego Komitetu Naukowego Konferencji - prof. Henryka Greinerta. Było to pierwsze spotkanie bez udziału Profesora, inicjatora Konferencji i prekursora zielonogórskiej szkoły rekultywacji.

Następnie miały miejsce powitania i krótkie przemówienia, m.in: Prorektora ds. Nauki Uniwersytetu Zielonogórskiego – prof. Tadeusza Kuczyńskiego, Przewodniczącego Komitetu Naukowego - prof. Andrzeja Greinerta, Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych - Leszka Banacha, Prezesa Zarządu Kopalni Węgla Brunatnego Sieniawa - Andrzeja Bika, wójta gminy Łagów - Antoniego Oleszkiewicza, wójta gminy Lubrza - Eugeniusza Chamarczuka oraz dyrektora Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska – dr inż. Zbigniewa Lewickiego.

Część wstępną Konferencji zwięźlił referat wprowadzający prof. Urszuli Kołodziejczyk pt. „Charakterystyka złóż węgla brunatnego w województwie lubuskim”, który przedstawił zarys problematyki konferencji – od definicji węgla, po opis licznych (eksploatowanych i perspektywicznych) złóż w regionie: Babina, Mosty, Cybinka, Gubin, Henryk, Sieniawa (złóże eksploatowane od 1873r. aż do dzisiaj) i Zielona Góra (tutaj, w 1840 r. powstała pierwsza kopalnia węgla brunatnego na Ziemi Lubuskiej). Zdaniem prof. Urszuli Kołodziejczyk, Ziemia Lubuska wkrótce może stać się znaczącym zagłębiem węgla brunatnego w Polsce.

Po krótkiej przerwie rozpoczęła się zasadnicza część konferencji. Pierwszy referat, zaprezentowany przez Marcina Chodaka z Katedry Górnictwa Odkrywkowego AGH w Krakowie, dotyczył możliwości zagospodarowania złóż węgla brunatnego w rejonie Gubina, ze szczególnym uwzględnieniem warunków społecznych i przyrodniczych. Poruszył on problem oporu społecznego wobec wszelkich inwestycji związanych z górnictwem. Zagadnienie to wielokrotnie powróciło w trakcie dalszych obrad. Następnie mogliśmy wysłuchać referatów gości z Niemiec: Dirka Knoche - *"Infection of scots pine afforestations (Pinus sylvestris L.) by annosum root rot (Heterobasidion annosum (Fr.) Bref.) in the eastern german lignite district"* oraz Uwe Bartholomäusa z Zwickau - *"Złóża węgla brunatnego po obu stronach Nysy Łużyckiej i ich rekultywacja na przykładzie kopalni odkrywkowej Berzdorf"*. Drugi referat był wygłoszony w języku polskim (?), co wzbudziło owację publiczności. Obaj prelegenci podali przykłady, jak doskonale można pogodzić postęp w górnictwie odkrywkowym z walorami środowiska naturalnego i przedstawili różne technologie rekultywacyjne z rejonu Bezdorf, oparte na zrównoważonym rozwoju i uwzględniające ochronę gatunkową roślin i zwierząt, a także - zasobów naturalnych oraz dziedzictwa kulturowego.

Pierwszą część konferencji zakończył temat dotyczący biogazowni i ogólnie odnawialnych źródeł energii, poruszony przez Czesława Karczmara, prezesa firmy C.K. Ziemiainin z Zielonej Góry. Wywołał on ożywioną dyskusję, m.in. prof. Zbigniewa Kasztelewicza z AGH, który zwrócił uwagę na trudności w porównywaniu przemysłu węglowego z producentami tzw. energii zielonej, którzy zyskują oczywistą przewagę, głównie dzięki wsparciu państwa i UE.

Druga część obrad plenarnych dotyczyła badań gleboznawczych oraz rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Prof. Zbigniew Kasztelewicz przekonywał tym razem do stawiania na górnictwo, zapewniając o jego kluczowej roli dla bezpieczeństwa energetycznego Polski, wzrastającym

zapotrzebowaniu na ten surowiec w Europie, jak i głównej roli, jaką pełni węgiel brunatny w produkcji energii w Niemczech. Profesor zwrócił też uwagę na fakt, że Turcja i Grecja - kraje niewątpliwie rozwinięte w dziedzinie turystyki - już wyprzedziły Polskę pod względem wydobycia węgla brunatnego, gdy tymczasem Polska, jako jedyny kraj posiadający znaczące zasoby węgla brunatnego, zmniejsza sukcesywnie jego wydobycie.

Trzecią część konferencji stanowiły prezentacje firm, dotyczące zastosowań różnych materiałów w rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Znalazły się tutaj, między innymi, wystąpienia: dyrektora firmy WAPECO – Aleksandra Widucha. na temat zastosowania popiołów lotnych oraz dyrektora wrocławskiego oddziału firmy CETCO Poland - Cezarego Szarugiewicza, o szerokim wykorzystaniu mat bentonitowych. Następnie, dr Brigitte Scholz z Niemiec – w referacie *"Ten principles for the treatment of post mining landscapes"* zaprezentowała liczne przykłady rekultywacji terenów poeksploatacyjnych z rejonu Cottbus. Kolejne referaty tej części Konferencji skupiły się na konstruowaniu map sozologicznych, jak i baz danych, służących do stworzenia wspólnej (polsko-niemieckiej) mapy, ułatwiającej działania transgraniczne na rzecz rekultywacji terenów zdegradowanych wydobyciem węgla brunatnego.

Podczas dyskusji doszło do serii pytań, dotyczących zarówno poszczególnych wystąpień, jak i przyszłości eksploatacji węgla brunatnego.

Późnym popołudniem uczestnicy Konferencji wybrali się na spacer po Łagowie, zwiedzając zabytkową zabudowę Łagowa, w tym: zamek Joannitów oraz park. Profesjonalną obsługę zapewniły przewodniczki turystyczne: dr inż. Ewa Ogiółda z Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Anna Gabryś z Urzędu Gminy w Łagowie.

O zmierzchu rozpoczęła się konferencyjna biesiada nad brzegiem Jeziora Łagowskiego. Były kielbaski, karkówki, dziki i ... inne „osobliwości przyrody”. Wspaniałą oprawę muzyczną zapewnił znany muzyk - Maciej Wróblewski. Wszyscy otrzymali w prezencie najnowszą autorską płytę Artysty z Jego osobistą dedykacją.

Nazajutrz, wyjazdem do Kopalni Węgla Brunatnego Sieniawa Sp. z o.o. rozpoczęła się sesja terenowa. Tam dołączyli do nas uczestnicy XIII Sympozjum Głacitektoniki, jakie równolegle odbywało się na Uniwersytecie Zielonogórskim. Po prelekcji dotyczącej eksploatacji węgla i pracy w kopalni, wygłoszonej przez Prezesa Zarządu Kopalni Sieniawa - Andrzeja Bika, uczestnicy konferencji zwiedzili odkrywkę eksploatacyjną w rejonie siodła IX Kopalni Sieniawa, gdzie szczegółowe tajniki eksploatacji ujawniał mgr inż. Jerzy Jarosz.

Następnie, każdy z uczestników konferencji mógł przekonać się o skuteczności rekultywacji terenów poeksploatacyjnych podczas odpoczynku nad Jeziorkiem Cichym (dawne siodło VII Kopalni Sieniawa). Tutaj też miała miejsce prelekcja na temat sposobów rekultywacji, wygłoszona przez leśników: dr inż. Marka Maciantowicza oraz inż. Jarosława Guzowskiego.

Kolejnym punktem programu było zwiedzanie obiektów Pętli Boryszyńskiej, należących do Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego – niemieckiego pasma fortyfikacji z drugiej wojny światowej, zlokalizowanego w gminie Lubrza. Powitał nas tutaj wójt gminy Lubrza - Eugeniusz Chamarczuk.

Po wędrowce przez chłodne korytarze Pętli Boryszyńskiej uczestnicy Konferencji wrócili do Łagowa, gdzie podsumowano i zakończono Konferencję.

Warto podkreślić, że zasadniczym efektem Konferencji była wymiana wzajemnych doświadczeń z naszymi zachodnimi sąsiadami, ożywiona dyskusja między przedstawicielami nauki, biznesu oraz władz lokalnych, a także liczne wydawnictwa naukowe (trzy Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Zielonogórskiego – seria Inżynieria Środowiska oraz kolejny numer Civil and Environmental Engineering Reports). Zadowoleni są zarówno Uczestnicy jak i Organizatorzy Konferencji. I wszyscy wzajemnie składają sobie w tym miejscu należne ukłony. Nie pozostaje więc nic innego, jak zaprosić Państwa na następną konferencję - już za trzy lata. Może do tego czasu węgiel brunatny stanie się dominującym surowcem energetycznym w naszym kraju? A być może, inny problem z zakresu ochrony i rekultywacji dorzecza Odry stanie się tematem przewodnim kolejnej Konferencji?

Urszula Kołodziejczyk, Andrzej Greinert, Marcin Bielowicz